

Paavo Pulkkinen 60-vuotias

Paavo Pulkkinen

Jyväskylän yliopiston suomen kielen apulaisprofessori Pentti Paavo Pulkkinen täytti 21. heinäkuuta 60 vuotta.

Paavo Pulkkinen on juuriltaan sydän-savolaista lähtöä, Pohjois-Savon Sonkajärvellä syntynyt ja Kuopiossa koulunsa käynyt. Hän on tullut ylioppilaaksi Kuopion yhteiskoulusta 1949. Akateemiset opintonsa hän on suorittanut Helsingin yliopistossa. Hän valmistui filosofian kandidaatiksi 1954 pääaineenaan suomen kieli; kandidaatin tutkintoon kuului laudatur-arvosana myös kotimaisessa

kirjallisuudessa sekä approbatur-arvosana kasvatus- ja opetusopissa ja Rooman kirjallisuudessa. Filosofian lisensiaatin tutkinto valmistui 1962, ja 18. toukokuuta 1966 hän puolusti Helsingin yliopistossa väitöskirjaansa »Asyndeettinen rinnastus suomen kielessä», jonka historiallis-kielitieteellinen osasto hyväksyi arvosanalla *eximia cum laude approbatur*.

Vaikka Paavo Pulkkinen näytti aluksi määrätietoisesti valinneen perusopintojensa suunnan oppikoulujen äidinkielenopettajan ammattia silmällä pitäen, ei tämä tullutkaan hänen urakseen. Hänet rekrytoitiin nimittäin pari viikkoa ennen hänen filosofian kandidaatin tutkintonsa virallista julistamista vuonna 1954 Nykysuomen sanakirjan nuoremmaksi toimittajaksi. Tässä täsmällisyyteen opettavassa työssä hän toimi – täysiä tai puollittaisia virkavapauksia välillä pitäen – nelisen vuotta kirjoittaen artikkeleita aakkosväliltä O–R, niin kuin sanakirjan IV osan alkulehdillä todetaan. Leksikografian rauhallinen työ ja säännölliset virka-ajat saivat kuitenkin jäädä, kun Pulkkinen siirtyi Castrenianumin käytäville, Helsingin yliopiston suomen kielen assistentiksi. Tuohon aikaan ei yliopiston humanistisissa laitoksissa ollut muuta avustavaa henkilökuntaa kuin assistentit, ja heidän työalansa oli monipuolinen. Varsinainen opetustyö alkoi Ruotsissa Lundin yliopiston suomen kielen lehtorina 1962–1966. Vuonna 1965 Paavo Pulkkinen nimitettiin Helsingin yliopiston suomen kielen lehtorin virkaan, mutta tässä ensimmäisessä vakinaisessa virassaan hän ei ennättänyt

Katsauksia

toimia lainkaan, sillä hänet määrättiin lukuvuodeksi 1966–1967 hoitamaan Helsingin yliopiston suomalaisen filologian apulaisprofessorin virkaa, ja hän sai nimityksen Jyväskylän yliopiston suomen kielen apulaisprofessoriksi 1968. – Normaalin virkauransa ohessa Paavo Pulkkinen on joutunut hoitamaan joukon muitakin siihen läheisesti liittyviä töitä ja toimia. Niinpä hän toimi syyslukukaudella 1965 Lundin yliopiston suomalais-ugrilaisen seminaarin vt. esimiehenä. Samoin hänet on kolme kertaa määrätty viransijaisena hoitamaan Jyväskylän yliopiston suomen kielen professorin virkaa. Edelleen hän on toiminut mm. Kotikielen Seuran sihteerinä vuosina 1958–1962 ja ylioppilastutkintolautakunnan apujäsenenä vuosina 1967–1975. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen suomen kielen lautakunnan jäsen hän on ollut vuodesta 1979 ja sen varapuheenjohtaja vuodesta 1982 alkaen.

Paavo Pulkkisen tutkimustyössä on asyndeettista rinnastusta käsittelevän väitöskirjan lisäksi nähtävissä kolme selvää linjaa. Hänen laajan artikkelituotantonsa valtaosa käsittelee kielenhuollon kysymyksiä ja oikeakielisyyttä. Jo ennen väitöskirjaa ilmestyi tiivistietoinen »Asia-suomen opas», joka on kulunut monien kirjoittajien käsissä jokapäiväisenä apuneuvona sekä kurssikirjana erilaisissa oppilaitoksissa; siitä on vuosien mittaan otettu peräti yhdeksän painosta. Hänen tehtäväkseen tuli toimittaa seitsemäs, tarkistettu painos E. A. Saarimaan »Kielenoppaasta» vuonna 1967. Kielenhuollon kysymyksistä Pulkkinen on useissa yhteyksissä myös luennoinut erilaisille kohderyhmille.

Vanha kirjasuomi ja suomen kirjakielen kehitysprosessi pipliasuomesta nykyaikaiseksi kulttuurikieleksi on ollut toinen Paavo Pulkkisen keskeinen tutkimuskohde. Sen tuotosta on joukko artikkeleita sekä tietysti tärkeimpänä teos »Nyky-suomen kehitys», joka on pitkään ollut yliopistollisena kurssikirjana. Luultavasti kielenhuoltotyö on antanut kim-

mokeen Pulkkisen uusimpaan harrastukseen, suomen kielen anglismien keräilyyn ja kartoitukseen. Vuonna 1984 ilmestyi teos »Lokarista sponsoriin», inventaario suomen sanaston englantilaisperäisistä aineksista. Tämä keräilyharrastus näyttää jatkuvan hänen viime vuosien esitelmiensä ja artikkeliensä teemoista päätellen. Yhteensä on ahkeran kirjoittajan kirjallisen toiminnan lueteloon kertynyt tähän mennessä hyvän joukon toistasataa numeroa.

Siviilipuolella Paavo Pulkkinen tunnetaan musiikkimiehenä ja viulunsoittajana sekä tietysti hartaana luonnonystävänä ja metsämiehenä, jonka parhaat aamut ovat alkusyksyn kirpeän kuulaita teeriaamuja auringon tehdessä nousuaan Jaalan Uimilan Rautjärven ja Ruokjärven maisemissa.

Kotikielen Seura ja Virittäjä esittävät Paavo Pulkkiselle parhaat onnentoivotuksensa merkkipäivän johdosta.

MATTI PÄÄKKÖNEN

Amerikan-siirtolaiset kielenoppijoina¹

Kun suomalainen siirtolainen vuosisadan vaihteen suurina siirtolaisvuosina lähti Amerikkaan, hän oli tyypillisimmillään nuori mies, vähän yli 20 vuoden ikäinen, naimaton tai ainakin yksin liik-

¹ Kirjoitus perustuu laatijan Turun yliopistossa 20.1.1990 pitämään väitöksenalkajaisesityksensä. Tuolloin tarkastettu väitöskirja *The English of Finnish Americans; with Reference to Social and Psychological Background Factors and with Special Reference to Age* kuuluu englantilaisen filologian alaan.